

Tom Harper

RIZNICA
TAJNI

Preveo Miroslav Bašić Palković

alnari
PUBLISHING

Beograd, 2011.

„Časti mi moje“, reče ser Giromelan, „vaša me kazivanja oduševiše. Pravo je zadovoljstvo slušati vas, jer pripovedate divno poput kakvog lutajućeg pesnika ili trubadura. Rođeni ste za pripovedača. A ja vas isprva ipak pomešah sa kakvim vitezom, pomislivši da ste zasigurno za sobom naređali mnoge hrabre podvige!“

KRETJEN DE TROA, *PERSIVAL*

I

LONDON

Eli je sebi rekla da ne želi taj posao i da joj uopšte nije potreban. Upravo je počela da radi na doktoratu iz oblasti koju voli, što je samo po sebi bilo mnogo više nego što bi neka devojka poput nje mogla i da sanja. Život joj je do tada bio okovan betonom i rđom, a onda je zakoračila u neki čarobni novi svet. Nakon devet meseci provedenih na Oksfordu, i dalje je ponekad morala da se uštine kako bi se uverila da ne sanja svu tu lepotu oko sebe: krilate kipove po krovovima, šiljate kule, odaje prekrivene skupocenom drvenom oplatom, besprekorne travnjake... Imala je i mentora koji ju je uvažavao, momka koji ju je obožavao i majku koja je pucala od ponosa svaki put kada bi komšijama pričala dokle je sve dogurala **njena kći**.

Međutim, ništa od toga nije moglo da je zadrži od toga da jednog turobnog jutra ustane u šest, navuče čarape, koje behu predebele za majsko vreme, i suknu od tvida, koju je kupila za odbranu doktorata, i da se autobusom odveze putem M-40 do Londona. Sišla je do metroa kod Marl Arča, sa hiljadama drugih koji su žurili na posao, stisnuti u vagonu kao pasta za zube u tubi, usput se zapitavši kako svi ti ljudi svakodnevno mogu da izdrže tako nešto. Torbu je privila čvrsto uz stomak. Unutra je nosila flašicu vode, sendvič koji je spremila da pojede u povratku, i pismo u debeloj bež kovrti sa utisnutim grbom. Ono je i bilo razlog zašto je izašla.

Naš direktor, gospodin Vivijan Blanšar, bio bi oduševljen ako biste nas posetili radi razgovora o mogućem zaposlenju u Monsalvat banci...

Znoj joj je orosio teme čim je voz ušao u tunel. Vazduh u kupeu bio je prožet mirisima tela i jeftinih parfema. Bilo joj je muka. Uopšte nije želela taj posao.

Čim se na stanici kod banke popela na ulicu, osetila je opasnost u vazduhu. Masa demonstranata okupila se ispred zgrade Engleske banke, uzvikujući, tapšući i mašući svojim ofucanim transparentima. A očekivalo se da će se okupiti u još većem broju. Policijski konji bi povremeno trupkali ogromnim kopitima, kezeći zube, dok su ukočeni jahači zurili unaokolo kroz zatamnjene vizire šlemova ili preko ruba štitova. U rukama su čvrsto stezali palice poput vitezova spremnih za boj. Kapitalistički magnati virkali su odozgo, iz svojih staklenih kula, potvrđujući da upravo zbog ovakvih stvari i plaćaju poreze.

Eli je pokušala da zaobiđe demonstrante, ali ju je neko iz mase odgurnuo, pa je zamalo ispustila torbu. Jedan policajac odmerio ju je od glave do pete, ali je zaključio da ne predstavlja nikakvu pretnju. U suknji od tvida i vunenom sakou, uopšte nije ličila na demonstranta. Zapravo, uopšte nije nalikovala nikome iz poslovnog dela grada. Lutke u skupocenoj odeći ljutito su je posmatrale iz zabarikadiranih izloga prodavnica, s prezriviim izrazom lica. Zažalila je što je uopšte došla ovamo.

„Pazi, kuda ideš!“, izlete nekome ogorčeno.

Naletela je na nekog, na jednog demonstranta. Ispod razbarušene, kuždrave kose, koja mu je padala preko ispijenog lica, virile su izbuljene oči i okrnjeni zubi, a demonstrantova majica izgledala je kao da je nedeljama nije skidao sa sebe. Na bedžu koji je nosio na ramenu, pisalo je: KAPITALIZAM ĆE NAM DOĆI GLAVE.

„Izvinjavam se“, pokušala je da ga zaobiđe, ali on se pomerio preprečivši joj put.

„Opasna su ovo vremena, mala“, stao je pred nju. „Moraš biti pažljivija, znaš? Moramo da otfikarimo mrtvo drvo, da zaustavimo trulež pre nego što stigne i do nas. Da odstranimo bolesna mesta.“

Bazdio je na ustajalo smeće. Eli se odmakla, ali masa ju je odgurnula natrag ka njemu.

„Naše društvo odumire“, govorio joj je povišenim tonom, s penom na ustima. „Bolest se raširila svetom i polako nas ubija. Samo pogledaj oko

sebe! Pčele izumiru, drveće izumire! Okeani su se podigli, ali u njima više nema riba. Potpuna boleština.“

Eli je bacila pogled na sat. Nije imala vremena za ovako nešto. „Izvinite, ali...“

„Ne, moraš da me saslušаш!“

Posegnuo je rukom ka njoj, s prljavim noktima nalik kandžama. Verovatno je hteo da je zgrabi za ruku, ali se Eli izvila, pa je prstima samo zakačio kaiš njene torbe, strgavši je s ramena. Mora da je u tom trenutku vrisnula ili viknula.

Nešto naglo prolete kroz vazduh iza njega i demonstrant pade na kolena ciknuvši. Policajac u fluorescentno žutom prsluku našao se iza njega s pendrekom u ruci. Mora da ih je posmatrao, samo čekajući na neki izgovor da ga udari. Istog trena, druga dva pozornika zavrnuše čoveku ruke iza leđa te ga odvukoše.

Eli poče da se zahvaljuje mucajući, ali policajac je preseče:

„Idite odavde!“, viknuo joj je. „Ovde nije bezbedno!“

Besno iskeženo ispod vizira kacige, njegovo lice bilo je maltene strašnije od demonstrantovog. Stežući torbu, Eli se teturavim korakom isko-belja iz mase.

Nekoliko trenutaka kasnije, spopade je mučnina zbog griže savesti. Demonstrant nije hteo da je povredi. Možda je trebalo da uzme broj značke onog policajca ako povređeni čovek kojim slučajem poželi da uloži pritužbu. Osvrnula se iza sebe, ali on je već nestao negde u borbenim redovima brigade u žutim prslucima.

Eli je stigla u banku kasneći deset minuta, sva rumena i usplahirena. Onaj susret s demonstrantom sasvim ju je potresao, ali nije zbog toga zakasnila, već se posle izgubila. Na mapi, koju je pogledala pre nego što je krenula, tamo gde se nalazila banka, stajao je samo sivi kvadrat, a na licu mesta pružao se čitav lavirint malenih uličica i sokaka, koji su krivudali između starih zgrada: sve sami ćorsokaci, slepe ulice i prolazi kroz kojekakve ruine i trošne ograde. Taman kad je pomislila da će odustati od svega, pred njom se u kaldrmisanoj uličici uzdigla stara kamena zgrada sa uzanim prozorima i malim kupolama na ivicama krova.

Ispred nje je stajao blistavi crni *jaguar*. *Kako li je to dospelo ovdje?* Čim se pojavila na vidiku, šofer sa šapkom na glavi iskočio je napolje i otvorio zadnja vrata, kao da ju je očekivao. Ali nije nju čekao. Niza stepenište je hitro sišao neki čovek u prugastom odelu s plavom kravatom i uleteo na zadnje sedišta. Šofer je zalupio vrata, pa su se odvezli odatle, a Eli je morala da se pribije uz zid kako je ne bi pregazili. Dok su kola tutnjala kraj nje, Eli je na tren ugledala poznato lice kako se naginje nad otvorenom akten-tašnom od crvene kože, ali samo na sekund, pre nego što je *jaguar* zamakao iza ćoška.

Eli se okrenula ka banci. Grb od kovanog gvožđa visio je iznad vrata: u štitu je kliktao orao, držeći u kandžama nešto što je ličilo na koplje. Isti grb ponavljao se i na peskarenom staklu na vratima, a potom i unutra, u mesingu, na zidu iza recepcije.

Recepcionerka natmurenog lica, koje je poprilično podsećalo na onog orla sa štita, ljutito je odmeri kad se približila pultu. Eli je iskopala pismo iz torbe.

„Eli Stanton. Došla sam da se vidim sa, hmmm... sa Vivijanom Blanšarom.“

Recepcionerka je dohvatila telefon, najavivši Elin dolazak oštrim, neprijatno prodornim glasom.

„Sad će on, za minut.“

Nije bilo stolica pa nije imala gde da sedne. Stojeći tako kraj pulta i dosađujući se, Eli spopade radoznalost.

„Onaj čovek što je upravo izašao, da nije to bio...“

Sekretarica je napućila usta: „Žao mi je, ali mi nikada ne govorimo o našim klijentima.“

Eli se zacrvenela. Da nije već u početku upropastila svoju šansu? *Priber se*, reče sebi. *Nemaš ti šta da dokazuješ, oni su zvali tebe, a ne ti njih.*

Tišinu je narušila zvonjava telefona. Recepcionerka se javila ne skidajući pogled sa Eli.

„Možete se popeti gore.“

Kancelarija Vivijana Blanšara nalazila se na petom spratu, taman dovoljno visoko da se kroz prozor u pozadini mogu videti čuvene gradske kupole. Međutim, Eli ih gotovo nije ni primetila. Blanšar je ispunjavao čitavu prostoriju svojom pojavom. Uvevši je unutra, izvinio se što je

morala malo da sačeka, a onda ju je ponudio kafom, potpuno je zbunivši svojom energijom. Kada mu je pružila ruku da se rukuju, blago ju je povukao prema sebi, kao da je želeo da je poljubi.

„Drago mi je.“

Odveo ju je do udobnog kožnog kauča. Iz kutije na svom radnom stolu izvadio je tomпус i srebrni nožić. Odsekao je vrh tomпусa jednim nemilosrdnim i veštим pokretom, a zatim je izvadio zlatni upaljač.

„Ne smeta vam?“

Eli odmahnu glavom i dalje se mučeći da ga celog sagleda. Nije ličio ni na koga s kim se ikada pre sreła. Na njemu je sve delovalo veće i veličanstvenije u odnosu na svakodnevne stvari na koje je navikla: visok i širokih pleća, u sivom odelu koje mu je stajalo poput oklopa, sede kose zalizane poput grive, koščatog lica i orlovskog nosa, sa očima koje su se presijavale poput čioda. Dugmad na manžetnama bila su Kartijeova, kravata Ermesova, a cipele (mada Eli to nije mogla znati) ručni rad iz Pariza, majstora koji je pravio svega stotinu pari godišnje. Dok joj se obraćao, u njegovim rećima mogao se osetiti dašak nekog stranog naglaska.

„Hvala vam što ste došli, Eli. Mogu li vas zvati Eli?“ Nije ni sačekao da mu dā dopuštenje. „Izvinjavam se ako vam se naš poziv učinio neusvislim... tajanstvenim.“

„Pa, ne dešava se baš svaki dan da me pozovu na razgovor za posao za koji se nikad nisam prijavila.“

„I to kompanija za koju nikada niste čuli, je li tako?“ Blanšar je dunuo oblačak dima ka uljanoj slici koja je visila iznad kamina, nekoj imitaciji preraphaelitskog viteza.

Nije bilo smisla da tvrdi suprotno. Niko od ljudi sa kojima je razgovarala nije čuo za Monsalvat banku. Imali su internet-stranicu, ali je bila prilično smešna – jedna jedina strana sa logom i telefonskim brojem. Univerzitetska arhiva u dosijeima nije imala ništa o njima, a na internetu se od podataka moglo naći svega nekoliko uzgrednih pominjanja u *Fajnanšel tajmsu* i *Ekonomistu*. Izgledalo je kao da banka nije ni želela da ljudi čuju za nju.

„Jeste, nisam mnogo toga čula o vama“, priznade Eli.

„To je sasvim razumljivo“, Blanšar je iskezio zube u srdaćni osmeh. „Diskrecija predstavlja jednu od naših ključnih vrlina. Mi zaista ulažemo mnogo truda kako bismo zaštitili našu privatnost.“

„Ipak, znam da je banku u šesnaestom veku osnovao neki trgovac koji je došao ovamo iz Francuske“, dodade Eli. „Sen Lazar iz Morgona. To je sigurno čini najstarijom bankom u Engleskoj i jednom od dve ili tri najstarije u Evropi. Obogatila se tokom reformacije poslušajući novcem raspuštenih samostana. Do osamnaestog veka, utvrdila je svoj položaj kao glavni finansijer svih evropskih zemalja koje su želele da otpočnu neki rat.“

Blanšar je klimnuo glavom, priznajući optužbu.

„Tokom dvadesetog veka, preživela je ratove i ekonomske krize kao mala ali uticajna trgovačka banka, saradujući s bogatim ljudima i njihovim kompanijama. A u dvadeset i prvom veku, ostala je jedna od poslednjih starih banaka koje još nisu preuzele velike međunarodne kompanije. Bar ne još.“

Dok ju je čutke slušao, na vrhu Blanšarovog tomputusa nagomilalo se pola prsta pepela. Otresao ga je u kristalnu pepeljaru, iznova povukavši puna usta dima. Izgledao je zadovoljno.

„Čini mi se da nijedan od tih podataka nikada nije bio javno objavljen.“

Eli se zacrvenela pred njegovim upiljenim pogledom: „Nakon što sam primila vaše pismo, bila sam malo radoznala.“

Radoznala u vezi banke za koju nikada niko nije čuo i koja želi da zaposli devojkicu za koju niko nikada nije čuo, koja nema iskustva, a ni želju da radi sa finansijama. Pre toga je provela dva dana kopajući po čitavim gomilama požutelih dokumenata, skorelih evidencija i kojekakvih tajanstvenih formulara, pokušavajući da otkrije da li Monsalvat banka uopšte postoji.

„Međutim, način na koji smo vas pronašli ne predstavlja tajnu. Sećate li se vašeg diplomskog rada? Onog za koji ste osvojili nagradu?“

„Spenserovu nagradu.“ Nije nikada ni čula za nju, sve dok joj jednog dana njen mentor u pretinac nije ostavio prijavni obrazac, što je, inače, bio prvi pokazatelj da ju je uopšte primetio. Poslala je svoj rad, zaboravivši na čitav slučaj. Tri meseca kasnije, primila je pismo kojim su joj čestitali na pobjedi, uz ček na pet stotina funti.

„Mi tu nagradu dodeljujemo u ime jednog od naših klijenata. A povremeno, uz njegovo dopuštenje, tu priliku iskoristimo kako bismo odabrali osobe koje bi nama mogle biti zanimljive.“

Njegove oči spustile su se na nju poput fizičkog udarca. Eli se uzvrpoljila, skrenuvši pogled na sliku iznad kamina. Žena u providnoj bluzi,

toliko tananoj da gotovo ništa nije skrivala, stajala je vezana za drvo u pozadini. Vitez je držao isukan mač, ali nije bilo jasno da li se spremao da iseče konopac i oslobodi gospu, ili da se suprotstavi neprijatelju koji mu se približavao sa ruba platna. Eli se zapitala da li je ta slika zaista imitacija.

Blanšar se zavalio nazad u svoju stolicu. „Da vam ispričam malo kako je stanje kod nas danas. Mi smo vam jedna neobična firma. Jedinstvena, rekao bih. Neki nas nazivaju staromodnim, što mi na određen način i jesmo. Ali mi takođe znamo i da, ako želimo da sačuvamo naš nezavisni status, moramo biti ispred svojih rivala. To podrazumeva savremene metode i moderni način razmišljanja. Novi nameštaj u staroj zgradi.“

Očito je govorio metaforički. Tamno, masivno drvo radnog stola sa račvastim nogarima mora da je bilo bar tri stotine godina staro. Moguće je da potiče još iz jednog od onih raspuštenih samostana preko kojih se Monsalvat banka tako lepo obogatila.

„Naši klijenti uglavnom dolaze iz starih bogatih porodica, neke su čak i izuzetno drevne. Oni smatraju da novac ne mora da bude vulgarnost. Zato su im potrebni bankari koji će njihovo bogatstvo čuvati uz određeni stepen...“

„Diskrecije?“, ubacila se Eli.

„Estetike.“

Eli klimnu, mada ga baš i nije razumela.

„Novokomponovane bogataše – Arape, pa one sa Istoka i Amerikance, prepuštamo drugima. I Jevreji imaju svoje ljude.“

Primetio je izraz na Elinom licu koji, uprkos najvećem naporu, nije uspela da ukloni sa lica.

„Znam da nije politički ispravno reći tako nešto, ali jeste ispravno u činjeničnom smislu. A novac ionako ne dopušta ništa drugo osim činjenica.“

Blanšar je ponovo utapkao tompos po pepeljari.

„Rekoh vam da smo mi jedna veoma jedinstvena kompanija. Ali nemamo veliki imetak, niti ogromne sume novca uložene pod nekim interesom. Naše bogatstvo krije se u srcima i mislima naših ljudi. Jedinstvenih ljudi. Ljudi poput vas.“

Stisnutih kolena, Eli se ukočeno uspravila na ogromnom kauču.

„Mislite da vam se ulagujem? Mogao bih da dam oglas na pravim fakultetima, pa da već sledeće nedelje dobijem pet stotina besprekornih prijava. Ali sve je to isto: iste škole, iste diplome, isti način razmišljanja.“

Svi bi oni marljivo radili, ali samo unutar nekog sistema koji je napravljen tako da ih učini uspešnim. S druge strane, vi ste, Eli, uspeli i van tog sistema. A to je nešto jedinstveno. Oni ostali misle da je život igra koja se igra unutar uređenog terena, s pravilima, rezultatima i sudijama koji će dunuti u pištaljku ako ih neko šutne između nogu. Ali vi i ja, Eli, znamo da nije tako.“

Blanšar je otvorio fasciklu na svom stolu, izvadiвши dva lista papira koji su ličili na njenu radnu biografiju. Kako li su samo došli do njega?

„Recite mi nešto o sebi.“

„Zašto to ne biste vi meni rekli?“

Iznenadila je i sebe tim odvažnim odgovorom. Možda stvarno nije želela ovaj posao. Međutim, Blanšar nije delovao uvređeno. Nekako je znala da će mu se to dopasti.

„Elanor Karis Stanton. Rođena dvadeset i drugog februara 1987. u Njuportu, u Južnom Velsu. Vaša majka je radila u raznim fabrikama, a otac...“ slegnuo je ramenima. Nije se činilo da čita sa bilo kakvog papira, bar ne koliko je ona mogla videti. „Pohađali ste neku manje uglednu školu, ali ste postigli izuzetne rezultate. Ponuđena vam je stipendija Oksfordskog univerziteta, koju ste odbili u korist nekog lokalnog fakulteta koji nije bio na nekom posebnom glasu. Plašili ste se Oksforda? Privilegija i elitizma? Ili ste se plašili da biste tamo podbacili?“

„Ne“, reče Eli, možda i previše odbrambeno. „Čak i uz novac koji su mi nudili, nisam to mogla da priuštım.“

„Nije loše biti uplašen“, prekorio ju je Blanšar. „Oni koji smatraju da nemaju čega da se plaše, obično se ne trude da nešto postignu.“

Eli baš i nije bila sigurna da je to istina. „Ipak, na kraju sam se upisala i na Oksford.“

„Jeste. I u klasi ste bili među najboljim studentima koji su diplomirali istoriju srednjeg veka, i zato ste mogli da se bilo gde u zemlji ubacite kao pripravnica. Ali vi ste odlučili da se posvetite doktoratu. Nema mnogo ljudi koji bi napravili takav izbor. Zar niste bili u iskušenju da krenete za novcem, da pobegnute od svojih korena?“

Eli se na to odmah ukočila. Da li je on uvek ovako grub? Ili je samo probava? Zagledala mu se u lice, u simpatične bore duboko urezane u kožu, pa na tren pomisli da je videla delić osmeha. Pokvarenjak jedan.

„Novac nije jedino sredstvo za beg“, bilo je sve što mu je rekla.

Blanšar klimnu glavom, ljuljajući se u svojoj stolici s visokim naslonom. „Svet novca ume da bude siromašan intelektom, zar ne?“

„Tako nekako.“

„Ali i intelektualni svet ima svoju vrstu siromaštva. Kula od slonovače u kojoj se akademski svet krije predstavlja dvoranu odjeka, odaje od ogledala. Na svet gledaju kroz staklo i na kraju u njemu vide samo svoj odraz. Da li biste vi time bili zadovoljni?“

Ovde nije bezbedno, najednom joj se javiše policajčeve reči.

„Akademski svet je moj svet“, rekla mu je odlučno. „Veoma sam polaskana što ste me pozvali ovamo, ali meni su ostale još tri i po godine da završim doktorat i potpuno sam mu posvećena. Žao mi je, ali mislim da ne postoje nikakvi izgledi da u ovom trenutku odustanem od toga.“

To je uvežbala još u autobusu, znajući da će pre ili kasnije biti u situaciji da tako nešto izgovori, pa je želela da barem zvuči kako valja. Da ne uvredi, ali ni da ostavi bilo kakve nedoumice. Kao kada bi momku saopštila da nema nameru da se kući vrati s njim.

Blanšar ju je saslušao delujući kao da se dosađuje.

„Jednom ste već radili u bankarstvu?“

Trebalo joj je par trenutaka da se priseti na šta je mislio. Bila je to daleka prošlost. „Bio je to tek neki letnji posao. Potpuno različit od ovoga.“ Dvanaest sati nedeljno u nekadašnjem Udruženju za građevinske zajmove, sa smeđim tepisima i šljunčanom fasadom. Jedini *stari* novac tamo pripadao je penzionerima koji su tu dolazili po penzije.

„Šta vas je tamo privuklo?“

Eli je trepnula: „Oprostite?“

„Tom poslu. Zašto niste radili u nekom kafiću ili u butiku, nešto od tih poslova kojima se obično mlade žene bave?“

„Mislila sam da bih možda valjalo da vidim i drugu stranu sveta novca.“

Htela sam da vidim odakle novac dolazi. Da se njime bavim. Da mu budem blizu. Bar jednom, da se zasitim. Bila je siromašna čitavog života i mrzela je što je tako. Mrzela je očaj u majčinim očima kada bi se vratila kući iz noćne smene, i užas koji bi je uhvatio svaki put kada bi im neko pokucao na vrata. Mrzela je i iznenadne odlaske iz kuće u kojoj bi taman počela da se oseća srećno. Usred noći bi spakovale u kola ono malo stvari koje su imale, a to se uopšte nije dešavalo retko. Mrzela je osećaj nepravde svaki put kada bi videla ostalu decu iz škole kako dolaze

sa odećom, telefonima i laptopovima koje su im kupovali roditelji, dok je ona nosila već korišćene školske uniforme. A onda su se tokom fakulteta ti telefoni i laptopovi pretvorili u kola i stanove, dok je Eli živela iznad ćevabdžinice, preznojavajući se nad knjigama do kasno u noć uz miris jeftinog mesa, pri čemu je sve slobodno vreme radila za minimalne nadnice ne birajući poslove.

„Da vam kažem nekoliko reči o našim platama“, reče Blanšar. „S obzirom na to da smo mi jedna mala firma, svesni smo da moramo da nudimo više od naših rivala.“ Uzeo je srebrni nožić i očistio vlati duvana sa sečiva. „Na svu sreću, mi ipak imamo dubok džep. Kao početnu platu, nudimo vam sedamdeset i pet hiljada funti, a pored toga možete da očekujete i bonus koji bi tu sumu povećao za deset do petnaest procenata. Ti procenti rastu s radnim stažom.“

Eli je na to zinula. Nije marila da li je Blanšar to primetio. Da li je stvarno rekao sedamdeset i pet hiljada funti? Stipendija za njen doktorat iznosila je osam hiljada funti, što je bilo najviše što je ikada u životu videla. Čak ni ljudi koje je poznavala tokom studija, a koji su kasnije otišli u vodeće londonske advokatske firme, nisu zarađivali ni približno toliko. A to zna jer ih je mesecima slušala kako se hvale platama.

„Znamo da život u Londonu nije lak“, reče joj Blanšar, „pa se trudimo da pripomognemo tokom prilagođavanja. Tokom prve godine kod nas, možete da živite u firminom stanu. U Barbikanu, na trideset i osmom spratu. Pogled je veličanstven.“

Eli mu zamišljeno klimnu. *Sedamdeset i pet hiljada funti.*

„Mi, naravno, obezbeđujemo svu opremu koja vam je potrebna za sam posao. Laptop, a ako vam je to bitno, i poslednji model mobilnog telefona. Džeparac za odeću.“

Eli je nehotice protrljala jeftinu tkaninu svoje suknje, zamislivši sebe u odeći koju je videla u izlozima.

„Kola ne obezbeđujemo jer vam uglavnom neće biti potrebna. U Londonu je gotovo nemoguće voziti. A ako vas budemo slali negde na teren, dodelićemo vam vozača. Ionako ćete uglavnom putovati po inostranstvu.“

„A toga će biti dosta? Mislim na putovanja?“

„Naši klijenti žive u svim delovima Evrope. U Švajcarskoj, Italiji, Nemačkoj i, naravno, u Francuskoj. Ponekad sami dođu u London, ali uglavnom više vole da mi odemo do njih.“

Eli je zemlju napustila samo jednom, sa osamnaest godina, nakon što je položila sve ispite. Novac je štedela šest meseci, odvajajući od poslova koje je radila subotom, a spucala ga je za nedelju dana u nekom špan-skom hostelu koji je smrdeo na kanalizaciju.

„Mi ćemo se, naravno, truditi da vam bude što udobnije. Slačemo vas prvom klasom i trudićemo se da hoteli budu prijatni.“

„I ne sumnjam...“

Blanšar je prekide mahnuvši srebrnim nožićem.

„Eli, hajde da budemo iskreni. Većina intervju-a za posao zasnovana je na lažima. Kandidat laže o tome koliko je fantastičan i sposoban, a kompanija laže o tome koliko će divno biti raditi za njih i kako znaju da će kandidat kod njih imati blistavu karijeru. Iskreno rečeno, oni će ga izrabljivati dok ne oslepi od silne papirologije, nakon čega će ga oterati.“

Eli ga je ćutke slušala. Pomalo joj se vrtelo u glavi zbog dima Blanšarovog tompusa.

„Mi nismo takvi. Mi pažljivo tragamo za radnikom kakvog želimo, a kada ga pronađemo, onda želimo i da ga zadržimo kod nas. Vi ste za nas oblik ulaganja koji bi mogao da vredi milione. Kao i sa ostalim ulaganjima, mi želimo da vam pomognemo da se razvijete. Posao jeste zahtevan. Biće dugih radnih dana, ponekad i noći, ali vam obećavam da će vas posao općiniti više od bilo čega što ste do sada radili. Naći ćete se oči u oči s nekim od najmoćnijih i najpametnijih Evropljana, a oni će želeti da saslušaju ono što ćete imati da im kažete. Pritom će biti veoma pažljivi i zahvalni, jer vi ćete predstavljati Monsalvat banku, pa će u vama prepoznati srodnu inteligenciju. Kao što smo je i mi prepoznali.“

Sklopio je šake nagnuvši se preko stola.

„Eli, mi zaista želimo da dođete da radite za nas. Da li ste zainteresovani?“

II

OSTRVO PEŠ, 1142.

Pada jutarnja kiša, a mi smo krenuli da ubijemo grofa. Kišne kapi prave kružice po ravnom moru, čitav lavirint ispreplitanih krugova. Naše plitke barke klize po površini i narušavaju šare. Trup je toliko tanak da osećam vodu ispod sebe, kao leđa konja ispod sedla.

Barke su tek malo veće od običnih ribarskih čunova. Pretvaramo se da smo hodočasnici. Glava me svrbi tamo gde mi je sinoć Malegan lovačkim nožem obrijao lažnu tonzuru, a koža mi bridi kad god se gruba vuna odežde priljubi uz nju. Sveštenučku odeću uznesmo od nekih kaluđera koje smo prošle nedelje prepali na drumu kraj Rena. Šavovi nam pucaju oko ramena: ipak smo plećatiji od običnih kaluđera, a ispod nosimo i verižnjače.

S mora se diže magla. Obavija nas poput belog ćilima razastrtog po zidovima našeg malog sveta. U zalivu je tri stotine ostrva, ali mi nijedno ne vidimo. Doduše, nama takvo vreme savršeno odgovara. Crne barke naspram crnog mora skoro da su nevidljive za osmatračače. I da nas vide, tetive na lukovima biće im meke zbog kiše. Malegan govori kako to pokazuje da nam i Bog šalje podršku, smejemo se svi. Mislimo da razumemo njegovu šalu.

Ukupno nas je osmorica, a mač svakoga od nas nosi ogrebotine iz bar desetak bitaka. Ruke su nam okrvavljene, lica naružena ožiljcima, a glave ucenjene. Mi smo ljudi kakve ne biste želeli da sretnete na zabačenom putu, što su i oni kaluđeri otkrili, plativši pritom visoku cenu. S

druge strane, svi se plašimo Malegana. Za glavu je viši od svih nas i sve je na njemu crno: i kosa i oči i kamen na balčaku mača i orao koji klikće na štitu. Čak je i oklop prevukao crnom slitinom.

Najednom on vadi lovački nož i seče svoju odeždu od vrata do donjeg ruba, kao da samom sebi para utrobu. Lakše je zbaciti krinku pred početak bitke. Svi činimo isto što i on. Zvuk cepanja tkanine ispunjava tihi morski vazduh.

Senka se pojavljuje u magli ispred nas. Mogu da čujem kako voda zapljuskuje kopno. Senka se nadvija. Neki bukavac počinje svoj tugaljivi poj. Zamak je sagrađen tačno uz more i širi se sa hridine. Toliko smo blizu da mogu da vidim ljuskare i dagnje prilepljene za zidine. Iz vode vire motke: obeležja zamki za rakove.

Pratimo ptičji poj i stižemo do kamenog nasipa koji se spušta ka moru pokraj pristanišne kapije. Kapija je otvorena, a pokraj nje stoji kartuzijanski kaluđer u odeždi boje magle. Namestio je ruke oko usta i imitira bukavca.

Kad nas vide, spušta ruke. Ima najmlađe i najčistije lice od svih nas pa veoma uverljivo glumi kaluđera.

„Jesu li bilo šta posumnjali?“, pita ga Malegan. Čak mu je i glas crn i suv poput gareži.

Kartuzijanac odmahnu glavom. „Grof je otišao na molitvu u svoju kapelu.“

Hitro izlazimo iz barke skvasivši noge, ali ne smemo da rizikujemo i zagrebemo obalu čamcem. Izvlačim mač i skidam ovoj s njega: kaluđeri koje pobismo imali su neke knjige kod sebe, a pergament dobro štiti od vlage. Bacam listove u vodu i posmatram kako plutaju po njoj. Kiša pokušava da ih potopi.

„Čuvaj kapiju“, reče Malegan kartuzijancu. „Niko ne sme da nam umakne kada otpočne borba.“

Potom labavo veza pojas preko odežde. Jabuka njegovog mača vulgarno štrči ispod struka. Svi navlačimo kapuljače i prolazimo kroz kapiju.

Još ne sviće, ali zamak je već živnuo. Konjušari iz štala izvlače kofe pune balege koja se puši, i prazne ih u povrtnjaku. Služinčad mete rogoz iz predvorja, pa je stavlja u furunu da je spali. Odnekud se začu i pištanje sokola; sokolar im nosi sveže meso. Žena u beloj haljini naginje se s balkona glavne kule. Okrećem glavu kako bih je video ispod kapuljače, ali magla se obavila oko nje čineći je nestvarnom poput anđela.

Moj um na tren pomišlja da je ona Ada. Čini mi se da vidim crvenu traku kojom je pozadi vezivala kosu, crne oči ispunjene smehom, a oko vrata medaljon što joj ga dadoh.

Ne gledaj me sad, molim je. Gde god da si, skloni pogled. Ne usuđujem se da je zamolim da se pomoli za mene.

Ali ta žena nije moja Ada. Navlačim kapuljaču preko čela i ona nestaje s vidika.

A kapelica je samo mračna, niska odaja, napola kamen, napola stena. Pod je gladak, ugažen nebrojenim stopalima. Jedan zasvođeni prozor probijen je u zidu u dnu prostorije i gleda pravo na more, a tri crvena diska šire se po staklu poput krvave rane. Ispod prozora je oltar, a na oltaru svećnjaci i relikvijar, sve u zlatu.

Grof kleči pred oltarom. Niži je nego što sam očekivao: samo mršavi čovek, sitan kao vrabac, proćelave sede kose i obraza rumenih kao jabuka. Čita iz Biblije na niskom naslonu, a dva reda kaluđera, pravih kaluđera, stoje jedan naspram drugog i poju liturgiju iznad njegove glave.

Smiluj se, Gospode, meni grešnom.

Zavрте mi se u glavi. Poželeh da sam u stanju da promenim svoju sudbu. Malegan hitro pređe odaju, zbacivši usput ogrtač s ramena. Niko mu ne pruža otpor. Spušta mač grofu na rame, kao neki velmoža što vitezu polaže mač na rame. Čim grof okrete glavu, on ga udara.

Silina zamaha seče grofovnu ključnu kost sve do pluća. Krv šiklja, a glava mu se njiše na ramenima poput svinjskog mehura na konopcu. Malegan nagazi čizmom na leđa mrtvog grofa i izvuče mač. Grof se ruši napred i krv mu se razliva po knjizi. Jedan kaluđer pritrčava oltaru i pokriva relikvijar telom, ali mu Malegan preseca grlo i sklanja leš odatle.

Iza nas se čuju povici i koraci. Grofovi stražari probudili su se prekasno. Malegan uzima relikvijar i diže ga iznad sebe poput putira. Lice mu pobedonosno blista dok drugi kolju preostale kaluđere.

A ja? Znam da treba da isučem mač i obavim posao za koji sam unajmljen. Da bar sebe zaštitim. Ali neka viša sila drži me u šaci. Sećam se zakletve koju sam položio pre skoro pola svoga života:

Braniću crkvu, gospodara svoga i nezaštićene.

Kada sam spao na ovo?